

Sprawozdanie z działalności edukacyjnej w Gorczańskim Parku Narodowym w 2023 roku.

Działania edukacyjne w 2023 roku prowadzone były przez pracowników Zespołu ds. Edukacji i Udostępniania Parku, a także pracowników Pracowni Naukowo-Edukacyjnej oraz pracowników terenowych Służby Parku. Zadania z zakresu edukacji i udostępniania Parku finansowane były ze środków własnych oraz z funduszy pozyskanych w ramach projektów:

- z funduszu leśnego, w ramach umowy: Nr EZ.0290.1.6.2022 z dnia 1.08.2022 r.
- darowizny z firmy Cummins, przekazanej GPN przez Global Giving.

Zespół ds. Edukacji i Udostępniania w 2023 r. pracował w niezmiennym składzie. Ośrodek Edukacyjny GPN wraz z ekspozycją przyrodniczą działał w pełnym zakresie przez cały rok. Grupy przyjmowane były bez konieczności stosowania reżimu sanitarnego. Ekspozycja przyrodnicza wymagała kilku napraw gwarancyjnych w związku z awariami sprzętu, jednak nie zakłóciło to udostępniania tego miejsca dla odwiedzających.

Największym problemem we wdrażaniu planu na 2023 r. była konieczność ograniczenia działalności Gajówki Mikołaja. Co roku odbywa się tam wiele imprez i wydarzeń, które na stałe wpisały się w kalendarz i mają swoich stałych odbiorców. Niestety stan techniczny łazienek nie pozwolił na przyjmowanie grup. Do przeprowadzenia remontu niezbędne było pozyskanie środków zewnętrznych. Udało się je otrzymać z Funduszu Leśnego. Remont przeprowadzono w sierpniu, pod koniec sezonu turystycznego i edukacyjnego. W związku z tym nie odbyły się wydarzenia takie jak: „Wakacyjne przygody na ścieżkach przyrody” oraz „Spotkanie tropicieli przyrody”, a comiesięczne „Bliskie spotkania z gorczańską przyrodą” prowadzone były w zmienionej, uproszczonej formie.

Rok był rekordowy pod względem liczby osób odwiedzających Ośrodek Edukacyjny i korzystających z oferty edukacyjnej. W miesiącach wakacyjnych odnotowano spadek liczby turystów wchodzących na teren Parku, co wynikało z niestabilnej i deszczowej pogody. Mogło się to przekładać na wyższą frekwencję w Ośrodku Edukacyjnym, który jest alternatywą dla wędrówek w dni z niesprzyjającymi warunkami atmosferycznymi.

Kalendarz wydarzeń edukacyjnych na 2023 r. został zbogacony o trzy pozycje: noc muzeów, spacerów tematycznych z pracownikiem parku na ścieżkach edukacyjnych (x4), spotkania

informacyjne na szlaku (x2). Poza nocą muzeów, na której pojawiły się tłumy frekwencja była umiarkowana, bo wydarzenia wymagają szerszego wypromowania.

W 2023 r. uformowała się trwała współpraca z Bazą Szkoleniowo-Wypoczynkową Lubogoszcz w Kasince Małej, która w oparciu o warsztaty oferowane przez członków Stowarzyszenia Zagórzańskie Dziedziny organizuje tygodniowe turnusy dla uczniów klas drugich z krakowskich szkół podstawowych. W Ośrodku Edukacyjnym gościliśmy 24 grupy liczące średnio ok 20 osób każda.

Ekspozycję przyrodniczą od maja do sierpnia obsługiwała osoba z zewnątrz zatrudniona na umowę zlecenia. We wrześniu i październiku oraz w wybrane weekendy lipca i sierpnia dyżury w Ośrodku Edukacyjnym pełnili pracownicy Zds.EiU.

W połowie roku zaktualizowane zostały rozporządzenia Dyrektora GPN jedno w sprawie udostępniania obszaru Gorczańskiego Parku Narodowego w celach edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych, drugie w sprawie wprowadzenia opłat za udostępnianie Gorczańskiego Parku Narodowego do edukacji i dydaktyki.

Miernik liczby odbiorców działań odbiorców był niższy niż zakładano. Liczba odbiorców działań edukacyjnych w Internecie wynika z nieznacznie mniejszej niż w zeszłym roku liczby postów. W GPN nie ma osoby wyznaczonej tylko do działań online, w tym do publikowania postów. Są to zadania dodatkowe przypisane do pracowników merytorycznych, którzy w okresach natłoku obowiązków nie są w stanie publikować wystarczającej ilości treści.

W grudniu 2023 r. dobiegł końca projekt MKiŚ „Promocja Parków Narodowych jako marki”. Dokończono zadania związane z wydaniem gry planszowej, kampanią informacyjną w Internecie oraz powstaniem nowych stron internetowych. W każdym z nich terminy wykonania wyznaczonych dla parków narodowych zadań były bardzo krótkie, ale podołano stawianym zadaniom wymagającym w kilku przypadkach dużej determinacji w osiągnięciu odpowiedniej jakości.

Kontynuowana była współpraca z Krystianem Tyrańskim – pomysłodawcą i koordynatorem projektu „Dzika Odyseja”. Celem przedsięwzięcia jest zachęcenie turystów indywidualnych i rodzin z dziećmi do odwiedzenia 23 parków narodowych w dwa lata. Na stronie projektu znajdują się gotowe scenariusze i harmonogramy wyjazdów. Tablice z informacją, jak włączyć się w „Dziką Odyseję” powieszono na kilku bramach wjazdowych do GPN i w Ośrodku Edukacyjnym GPN.

W różnorodnych **bezpośrednich działaniach edukacyjnych** kierowanych do uczniów, nauczycieli, mieszkańców miejscowości sąsiadujących z GPN, a także odwiedzających Park turystów w 2023 roku uczestniczyło **10 172 osoby** tj.:

- zajęcia edukacyjne – **1 050 osób**,
- plenerowe imprezy edukacyjne dla mieszkańców i turystów – **800 osób**,
- ekspozycję przyrodniczą w Ośrodku Edukacyjnym GPN zwiedziło – **5 044 osób** (w tym 39 osób z Ukrainy, które miały zapewniony bezpłatny wstęp)
- film pt. „Gorczański Park Narodowy” wyświetlany w Ośrodku Edukacyjnym GPN obejrzało – **890 osób**.
- warsztaty dla nauczycieli – skorzystały **42 osoby**,

W ramach **działań on-line w 2023 r. zanotowano ok. 650 000 odbiorców**. Główne działania w Internecie prowadzone były na profilu GPN na facebooku oraz Instagramie.

Umieszczano również filmy na kanale GPN na You Tube, takie jak:

- 3-minutowy zwiastun filmu „Gorczański Park Narodowy” – **10 000 wyświetleń**,
- film promujący wystawę przyrodniczą – 1 000 wyświetleń,
- pokaz otwarty filmu „Gorczański Park Narodowy” – ok. 250 odbiorców
- Spotkania z gorczańską przyrodą m.in. filmy „Duże drapieżniki” i „Marcowanie” obejrzało ok 6 000 osób,
- prezentacja multimedialna przedstawiająca fotogramy z wystawy „Gorce w Naturze 2000” – **ok 1 000 wyświetleń**.
- filmy z fotopułapek umieszczane na profilu Parku na YouTube obejrzało ok. **1000 osób**.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE KIEROWANE DO UCZNIÓW I STUDENTÓW:

zajęcia edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych ponadpodstawowych i studentów - uczestniczyło w nich łącznie **1 050 osób**:

Aktywne zajęcia terenowe prowadzone były na ścieżkach edukacyjnych GPN, głównie w parku dworskim hr. Wodzickich a także w otoczeniu terenowej bazy edukacyjno-wystawienniczej Gajówka Mikołaja w Łopusznej.

inne formy działalności edukacyjnej (4) - 181 osób:

- **Warsztaty dla nauczycieli** pt. „W wiosennym rytmie życia” i „Grzyby znane i mniej znane – jak je rozpoznawać i które zbierać” – **42 osoby**,

- Konkurs GPN „Moja wyprawa w mikrokosmos” dla uczniów szkół podstawowych - 39 osób,

- Święto buka – plenerowe warsztaty przyrodnicze dla uczniów szkół podstawowych (Gajówka Mikołaja) organizowane wspólnie z Nadleśnictwem Nowy Targ. W tym roku odbyły się dwie edycje (jedna skierowana do szkół, druga miała charakter otwarty) – 100 osób

realizacja programu „Przyjaciel Parku Narodowego” - w 2023 roku kontynuowano realizację projektu „Przyjaciel parku narodowego”. Program adresowany jest do rodzin z dziećmi w wieku 6-11 lat. Zachęca do aktywnego odwiedzania parków narodowych, rozwija turystykę rodzinną o charakterze edukacyjnym. Wydano ok. 50 zeszytów zadań „Przyjaciel Gorczańskiego Parku Narodowego”. Nie wręczono żadnych odznak.

DZIAŁANIA DLA ODWIEDZAJĄCYCH GPN TURYSTÓW ORAZ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ – 4 wydarzeń - 839 osób:

- „Niedziela w Gorczańskim Parku Narodowym, piknik edukacyjno-turystyczny – 700 osób. Piknik zorganizowano na polanie Trusiówka w Lubomierzu-Rzekach,
- Majówka w Gajówce Mikołaja – 120 osób
- „Bliskie spotkania z gorczańską przyrodą” (2), warsztaty przyrodnicze i spacer przyrodniczy doliną Łopusznej - 19 osób. Uczestnicy odkrywali tajemnice przyrody pod okiem pracownika ZEiUP.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE SKIEROWANE DO RÓŻNYCH GRUP ODBIORCÓW

Imprezy zewnętrzne (3) – uczestniczyło 2 200 osób.

- Piknik z okazji dnia dziecka w Porębie Wielkiej – 1000 osób,
- 100-lecie Bazy Lubogoszcz – 1000 osób,
- Czyste góry, czyste szlaki – 200 osób,

wykłady, prezentacje (3) - 127 osób

- szkolenie dla przewodników beskidzkich (3) – 74 osób,
- Delegacja Konwencji Karpackiej – 18 osób,
- Coroczna rada z udziałem przedstawicieli Służby Parku małopolskich parków narodowych, Komend Powiatowych Policji, przedstawicieli Karpackiego Oddziału Straży Granicznej – 35 osób,

prezentacja filmu pt. Gorczański Park Narodowy

W 2023 r. nie było otwartych pokazów filmu pt. „Gorczański Park Narodowy” w Ośrodku Edukacyjnym GPN. Z uwagi na zainteresowanie filmem i liczne zapytania o możliwość jego projekcji planuje się w 2024 r. wrócić do otwartych pokazów w okresie wakacyjnym.

EKSPOZYCJA PRZYRODNICZA W OŚRODKU EDUKACYJNYM GPN

W POREBIE WIELKIEJ

W 2023 r. ekspozycja przyrodnicza była udostępniona bez większych zakłóceń. Zdarzały się krótkotrwałe awarie poszczególnych stanowisk, ale nie wpłynęło to na możliwości udostępniania wystawy. W 2023 r. ekspozycję przyrodniczą GPN obejrzało **5 044 osoby**:

I kwartał - 745 osoby, w tym:

- turyści indywidualni - 95 osoby,
- turyści zorganizowani - 650 osób (16 grup)

II kwartał – 1682 osoby, w tym:

- turyści indywidualni - 429 osób,
- turyści zorganizowani - 1253 osób (47 grup)

III kwartał – 1 641 osób, w tym:

- turyści indywidualni – 1 137 osoby,
- turyści zorganizowani - 504 osoby (18 grup)

IV kwartał – 976 osób, w tym:

- turyści indywidualni - 151 osób,
- turyści zorganizowani - 825 osób (20 grup).

Wstęp na ekspozycję przyrodniczą GPN jest płatny. Zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora Gorczańskiego Parku Narodowego nr 36/2023 z dnia 17 sierpnia 2023 r. opłata za udostępnienie ekspozycji przyrodniczej w Ośrodku Edukacyjnym wynosi: 10 zł bilet normalny i 5 zł bilet ulgowy. Z biletów ulgowych przysługujących posiadaczom Karty Dużej Rodziny skorzystało 244 osób.

EDUKACJA REALIZOWANA W TERENOWEJ BAZIE EDUKACYJNEJ

„GAJÓWKA MIKOŁAJA” - 247 osób

Możliwości użytkowania Gajówki Mikołaja w 2023 r. były bardzo ograniczone. Zamknięcie budynku dla odwiedzających nastąpiło w kwietniu, a jej ponowne udostępnienie dopiero we wrześniu. W związku z tym odbyło się mniej spotkań i imprez edukacyjnych. Przez większość sezonu nie udostępniano ekspozycji. *Uczestników wydarzeń edukacyjnych, które miały miejsce w Gajówce Mikołaja ujęto w bezpośrednich działaniach edukacyjnych.*

W załączeniu sprawozdanie: „Edukacja w Gajówce Mikołaja w 2023 r.” sporządzone przez M. Stefanik.

EDUKACJA REALIZOWANA W TERENOWEJ BAZIE EDUKACYJNEJ

W CHACIE GPN NA HALI DŁUGIEJ

W 2023 r. nie odbył się żaden dyżur edukacyjny w Chacie GPN na Hali Długiej. Ograniczone zasoby kadrowe spowodowały, że nie było możliwości obsadzenia dyżurów. Poza tym poprzednie lata pokazały niskie zainteresowanie odwiedzających Park zajęciami organizowanymi w tym miejscu.

WYSTAWY CZASOWE

Od 2019 r., tj. roku otwarcia Ośrodka Edukacyjnego GPN i ekspozycji przyrodniczej w dawnej oficynie dworskiej, w Dyrekcji GPN nie organizuje się regularnych, czasowych wystaw fotograficznych.

KONFERENCJE

W 2023 r. pracownicy ZdsEiUP miały możliwość wzięcia udziału i doksztalcenia się na następujących wydarzeniach:

- Karkonoski PN „Karkonosze chronione, Karkonosze dostępne”,
- Kampinoski PN – tworzenie treści na strony internetowe,
- Park Narodowy „Ujście Warty”, „Łączymy ludzi z naturą – dobre praktyki edukacyjne”,
- Warsztaty pisania wniosków dla przyszłych beneficjentów Funduszy Europejskich (FEnIKS, Programy Regionalne)
- Magurski PN „Edukator, czyli kto?”
- „Turystyka na obszarach przyrodniczo cennych” – online
- "Zarządzanie w układzie przedsiębiorstwo-miasto-region w zmiennym otoczeniu. Wpływ współczesnych zagrożeń" - online

UDOSTĘPNIANIE DLA TURYSTYKI

Sprawozdanie w tym zakresie stanowi załącznik nr 1.

WYDAWNICTWA GPN

W 2023 roku ukazały się:

- czasopismo dla dzieci i młodzieży „Salamandra”, wydano dwa numery – wiosna-lato i jesień zima, oba w wersji elektronicznej,

W 2023 roku prowadzona była sprzedaż wydawnictw i pamiątek, część wydana była bezpłatnie.

Sprawozdanie w tym zakresie stanowi załącznik nr 2.

Strona internetowa Gorczańskiego Parku Narodowego

Przez większą część 2023 r. korzystano z dotychczasowej strony internetowej. W marcu zaczęły się konsultacje dotyczące powstania nowych stron parków narodowych w projekcie „Promocja parków narodowych jako marki” prowadzonym przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Z czasem powstała struktura serwisu, a pod koniec roku rozpoczął się proces uzupełniania go treścią. Nowe strony internetowe zostały opublikowane 29 grudnia. W związku z tym, że czasu na dopracowanie treści nie było dużo, prace nad projektem będą trwały jeszcze w 2024 r.

Główną platformą GPN online w 2023 r. była dotychczasowa strona internetowa i to tu ukazywały się aktualne informacje o bieżących działaniach, a także zaproszenia na wszystkie organizowane wydarzenia edukacyjne. Dostępna była oferta edukacyjna i kalendarium imprez.

Media społecznościowe Gorczańskiego Parku Narodowego

W 2023 r. prowadzone były profile na portalach: Facebook, Instagram oraz Youtube. Były tam publikowane materiały edukacyjne i informacyjne, a także zaproszenia na organizowane przez GPN wydarzenia edukacyjne oraz bieżące informacje i aktualności dot. udostępniania Parku.

Podsumowanie

Rok 2023 był zadowolający pod względem ilości bezpośrednich uczestników działań. W ostatnich latach liczba uczestników bezpośrednich (czynnych) działań edukacyjnych przedstawiała się następująco:

w roku 2011 – 10.596 osób,

w roku 2012 – 6.444 osoby,

w roku 2013 – 10.153 osoby,

w roku 2014 – 8.751 osób,
w roku 2015 – 13.465 osób,
w roku 2016 - 16.708 osób,
w roku 2017 – 13.751 osób,
w roku 2018 – 12.841 osób,
w roku 2019 – 18.957 osób
w roku 2020 – 10.786 osób
w roku 2021 – 10.180 osób.

W roku 2022 – 10 898 osób

W roku 2023 – 10 172 osoby.

Przykładowe liczby uczestników wybranych działań edukacyjnych w latach 2013 - 2023:

Rok	Zajęcia stacjonarne dla uczniów	Zajęcia terenowe dla uczniów	Plenerowe imprezy edukacyjne	Ekspozycja w Gajówce Mikołaja	Ekspozycja przyrodnicza w OE	Film GPN
2014	2.984 osób (61)	1.052 osoby (40)	2.050 osób (5)	581 osób		
2015	3.587 osób (66)	1.376 (57)	5.365 osób (5)	910 osób		
2016	2.227 osób (41)	787 osoby (34)	10.480 osób (8)	1050 osób		
2017	1.904 osoby (54)	796 osób (41)	8.130 osób (10)	950 osób		
2018	3.401 osób (74)	890 osób (40)	6.980 osób (8)	660 osób		
2019	2.190 osób (70)	627 osób (31)	4.390 osób (9)	460 osób		
2020	980 osób (38)	214 osób (12)	130 osób (2)	142 osoby	1680 osób	540 osób
2021	79 osób (4)	1 184 osoby (51)	1570 osób (3)	280 osób	4 527 osób	2 260 osób
2022	100	663	1 990	494	4 024	2 357
2023	1050 (56)		894 (4)	250	5044	890

Na stałe w kalendarz działań edukacyjnych GPN wpisały się: Majówka w Gajówce Mikołaja, Spotkanie tropicieli przyrody, Święto buka czy „Niedziela w GPN”, organizowane w parku dworskim hr. Wodzickich w Porębie Wielkiej oraz w miejscu biwakowym, na polanie Trusiówka w Lubomierzu-Rzekach. Imprezy te cieszą się dużą popularnością zarówno wśród lokalnej społeczności, jak i odwiedzających GPN turystów. Należy kontynuować tę tradycję w kolejnych latach.

W 2023 r., szczególnie na przełomie lipca i sierpnia odczuwalne były niewystarczające zasoby kadrowe. Niestety czas najintensywniejszego ruchu turystycznego pokrywa się z okresem urlopowym również dla pracowników Zds.EiU. Do rozważenia jest więc uzupełnienie zespołu o dodatkową osobę.

Sporządziła:
Monika Olszewska
kier. ZEIUP

KIEROWNIK ZESPOŁU
ds. Edukacji i Udostępniania Parku

M. Olszewska
mgr Monika Olszewska
03.04.24

docepto je

DYREKTOR
Gorczańskiego Parku Narodowego

Janusiewicz
dr inż. Janusz Tomaszewicz

4.04.2024.

w załączeniu:

- Zestawienie działań edukacyjnych w 2023 r. bezpośrednich i on-line – M. Olszewska
- Edukacja w Gajówce Mikołaja w 2023 roku - M. Stefanik
- Wydawnictwa i pamiątki GPN – rozchód 2023 – zestawienie – P. Widzisz
- Sprawozdanie za rok 2023 w zakresie udostępniania GPN dla turystyki - M. Józefiak

